



ELOISA

**ETELÄ-SAVON
HYVINVOINTIALUE**

Tulevaisuus kotona – hanke 2022-2023

Vanhusneuvoston kokous 15.2.2023

Susanna Lempiäinen

Sh, TtM

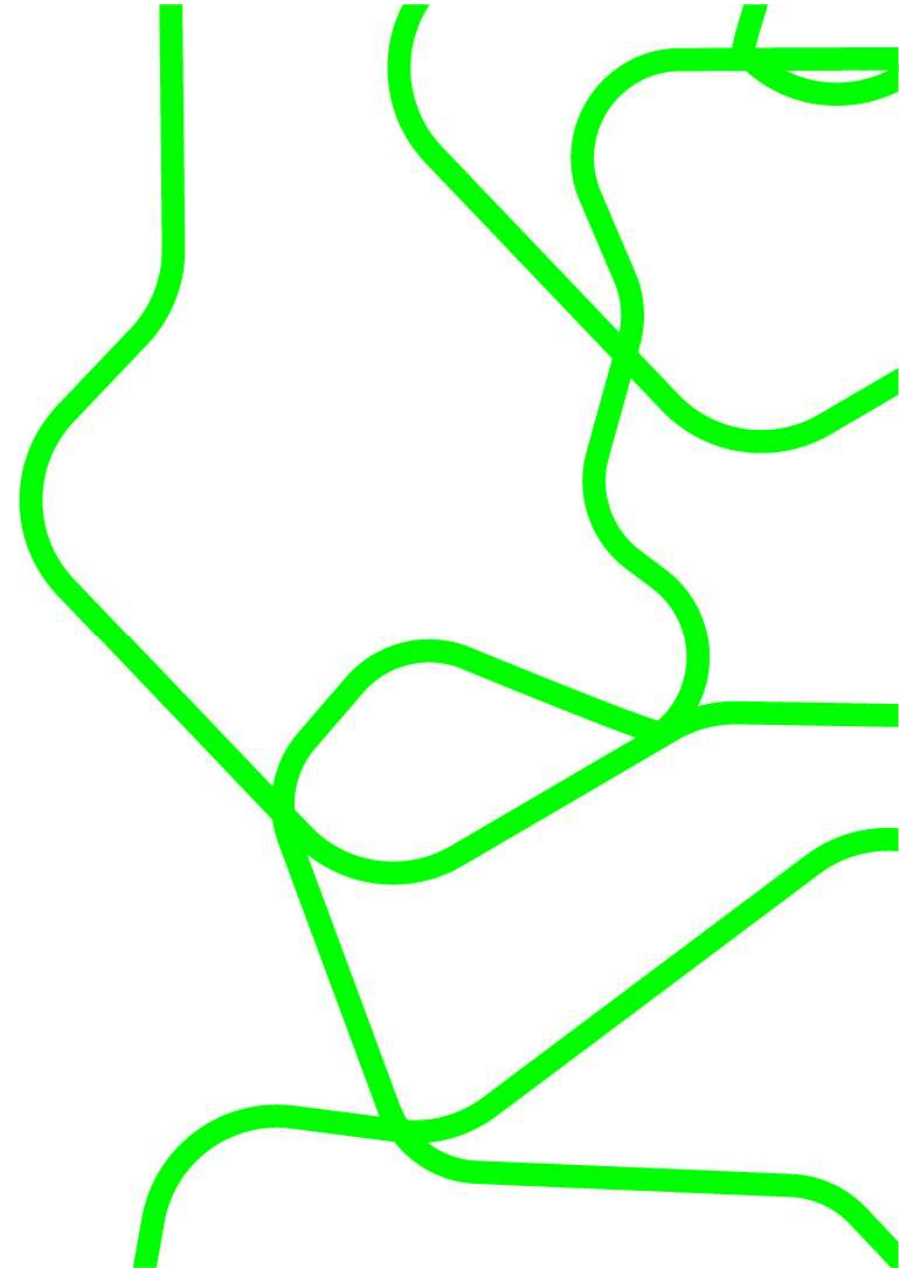
Hankepäällikkö

**Etelä-Savon
hyvinvointialue**



Päivän teemat:

- Hankkeen tausta ja tavoitteet
- Gerontologinen sosiaalityö
- Monialainen liikkuva yksikkö LISSU
- Viestintä
- Omavalvonta
- Ikäihmisten osallistaminen



Tulevaisuus kotona –hanke Etelä-Savon hyvinvointialueella 2022-2023

ASIAKASLÄHTÖISET PALVELUT YMPÄRIVUOROKAUTISESTI

TULOKSENA:

- Toimintatapoja kotiin annettavien palveluiden ja tuen varmistamiseksi
- Monialaisen liikkuvan yksikön malli kotona asuvien asiakkaiden tarpeisiin harvaan asutuilla alueilla
- Iäkkäiden sosiaalityön malli

LAADUN JA VAIKUTTAVUUDEN SEKÄ VIESTINNÄN KEHITTÄMINEN

TULOKSENA:

- Yhtenäinen omavalvonnan suunnittelun ja toimeenpanon malli, jossa keskiössä on osallistava tiedolla johtaminen ja valmentava johtajuus
- Ulkoista viestintää tukeva malli ikääntyneiden palveluihin

AMMATTITAITOINEN HENKILÖSTÖ OIKEASSA PAIKASSA OIKEAAN AIKAAN

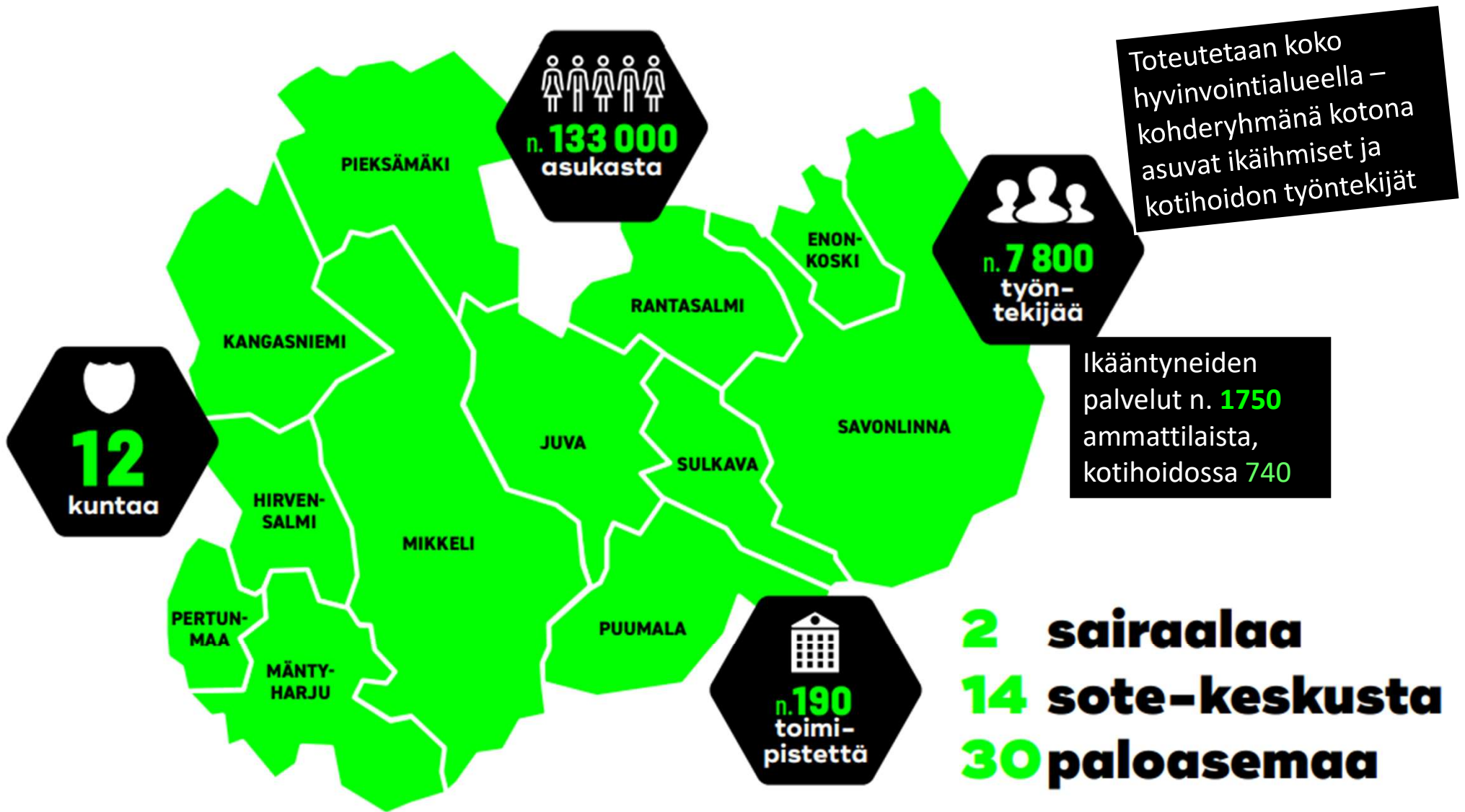
TULOKSENA:

- Kotihoidon työhyvinvointia tukeva malli
- Yhtenäinen perehdytysmalli ja materiaali
- Tukea työntekijöiden digitaalisen osaamisen vahvistamiseksi
- Kotihoidon alueellisten henkilöstöresurssien hallinnan malli



Hanke kuuluu Sosiaali- ja terveysministeriön Tulevaisuuden sote –keskus ohjelmaan, Kotona asumista tukevat palvelut ikäihmisille -hankkeeseen. Kehitystyö kohdistuu hallitusohjelman ja ikääntyneiden laatusuosituksen mukaisesti kotona asuvien ikäihmisten palveluiden laatuun ja saatavuuteen.

- Toteutusaika: 1.2.2022-31.12.2023
- Rahoitus: 975 000 euroa (100% STM)
- Hankepäällikkö Susanna Lempiäinen, susanna.lempiainen@etelasavonha.fi, p. 040 359 7097
- www.etelasavonha.fi



Miksi Etelä-Savoon tarvitaan iäkkäiden kotona asumista tukeva hanke?

**IKÄOHJELMAN MUKAISESTI
EDISTÄMME PALVELURAKENTEN KEVENTÄMISTÄ JA
TURVALLISEN IKÄÄNTYMISEN MAHDOLLISTAMISTA KOTONA
ASUVILLE ASIAKKAILLE YMPÄRIVUOROKAUTISESTI
SOSIAALISESTI JA TALOUDELLISESTI KESTÄVÄLLÄ TAVALLA**

Miksi Etelä-Savoon tarvitaan iäkkäiden kotona asumista tukeva hanke?

- Ikääntyneiden laadukas ja kustannusvaikuttava palvelukokonaisuus koko Etelä-Savon hyvinvointialueella vaatii **toimeenpanevaa kehittämistä ja tukea**.
- Kotona asumista tukevien ratkaisujen kehittäminen ja yhtenäistäminen vaatii paljon työtä
- **Työn veto- ja pitovoiman jatkuva kehittäminen on tärkeää, sillä hyvinvoiva, osaava ja oikealla paikalla oleva riittävä henkilöstö on tärkein voimavaramme palveluja tuottaessa.**
- Suuri alue on myös mahdollisuus levittää hyviä käytäntöjä

Gerontologinen sosiaalityö

- Luodaan täysin uusi malli ikäihmisille suunnattuun sosiaalityöhön Etelä-Savoon
- Keino, jolla tuetaan ikäihmisiä myös haastavissa sosiaalisissa tilanteissa sekä toimitaan ennakoiden niin, että tukea tarjotaan jo ennen tilanteen hankaloitumista.
- Kaikille yli 65- vuotiaille
- Ikäihmisten muutosprosessin tukeminen ja asiakkaan voimavarojen etsiminen myös silloin, kun ne ovat kadoksissa tai lopussa.
- Sosiaalityön tarve ja erityistä tukea tarvitsevuus iäkkäiden asiakkaiden kohdalla liittyy käytännössä usein esimerkiksi kaltoinkohteluun, asumisen haasteisiin, riippuvuuksiin, väkivaltaan, psykososiaalisen tuen tarpeeseen, yksinäisyyteen sekä kuolemaan.



Velvoittava lainsäädäntö

- Sosiaalihuoltolaki:
 - Erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden palvelutarpeen arvioinneista vastaa sosiaalityöntekijä (Sosiaalihuoltolaki 3 §)
 - Erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden omatyöntekijänä toimii sosiaalityöntekijä (Sosiaalihuoltolaki 42 §)
 - Gerontologinen sosiaalityö tulee olla ammatillisesti sosiaalityöntekijän johtama (Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöstä 9 §)

Gerontologisen sosiaalityön mallin kehittämisen vaiheet

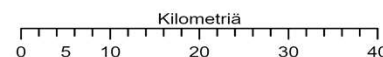
- Gerontologisen sosiaalityön palvelukuvaus ja gerontologisen sosiaalityön lisääminen iäkkäiden palveluiden käsikirjaan tehtiin syksyllä 2022.
- Iäkkäiden sosiaaliohjaus uutena palveluna alkoi Mikkelin alueella heinäkuussa 2022
- Gerontologisen sosiaalityön sijoittuminen hyvinvointialueen organisaatorakenteessa ja johtamisjärjestely yhdenmukaistui.
- Sijoittuminen hyvinvointialueella iäkkäiden palveluiden tulosalueelle (Arjen tuki- ja etäpalvelut, palvelupäällikkö Jaana Koinsaari)
- Gerontologisen sosiaalityön tiimi aloitti tammikuussa. Tiimin resursseista on aluehallituksen päätös.

Tiimi aloittanut toimintansa 1.1.23,
rekrytointeja vielä käynnissä

Gerontologisen sosiaalityön tiimi

- Jalkautuva ja etsivä työ (walk in sosiaaliohjaajan vastaanotot mm. seurakunnan, järjestöjen tiloissa ja terveydenhuollon vastaanottojen yhteydessä).
- Rakenteellinen sosiaalityö (sosiaalinen raportointi) ja toimintaan liittyvä työryhmä.
- Sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen palvelun tuottaminen ikääntyneille.
- Sosiaalisen kuntoutuksen palvelun tuottaminen (sosionomit, geronomit).

**Gerontologisen
sosiaalityön
tiimi**



Lähde: Pohjakartta MML /2022

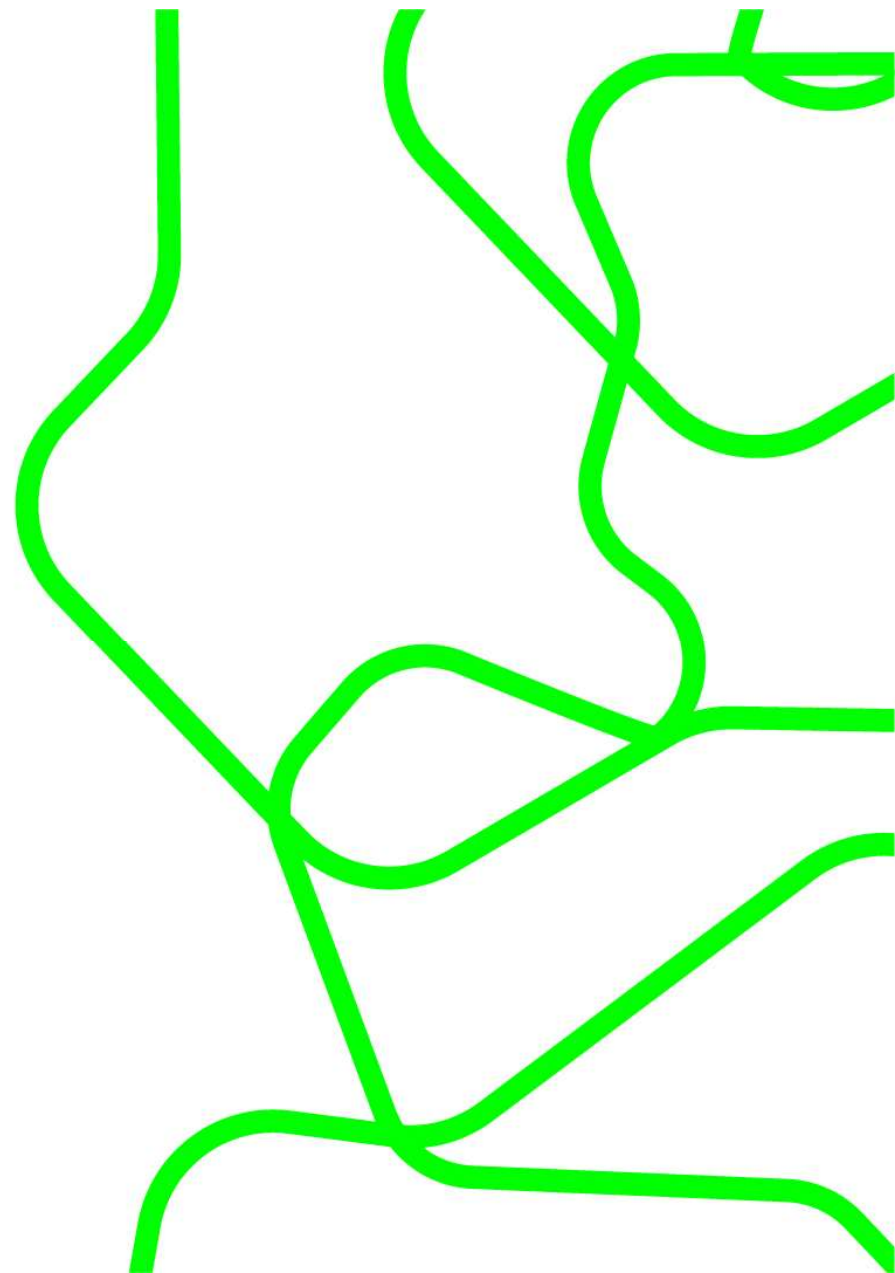
Miten ikäihmisten sosiaalityön piiriin ohjaudutaan?

- Yhden luukun periaatteella, keskitetyn asiakasohjauksen kautta
- Huoli-ilmoitukset
- Jalkautuva/etsivä työ
- On tärkeää tiedottaa ja opastaa myös muita toimijoita, esimerkiksi terveyspalveluissa ja järjestöissä, jotta ikäihmisten sosiaalisen tuen tarpeet tunnistetaan ja osataan ottaa yhteyttä ikäihmisten sosiaalityöhön avun saamiseksi: Huoli-ilmoitus



Toimintamalli kehittyy...

- Gerontologisen sosiaalityön malli Etelä-Savossa on uusi ja toimintaa kehitetään edelleen yhdessä työntekijöiden ja asiakkaiden kanssa



Lissu – monialainen liikkuva yksikkö pilotti

- Kyseessä ympärivuorokautisesti, jokaisena viikonpäivänä toimiva hoitovarusteltu auto, jonka henkilökunta pystyy toteuttamaan sairaalatasoistakin hoitoa ja diagnostiikkaa kotona.
- Ajatuksena on, että esimerkiksi kotisairaalapalvelut, elämän loppuvaiheen hoito sekä yöaikaiset kotihoidon käynnit sekä turva-auttajakäynnit toteutuisivat myös harvaan asutuilla alueilla.
- Tarkoituksena myös vähentää ikäihmisten tarpeetonta kuljetusta päivystykseen, jos asia voitaisiin hoitaa myös kotona liikkuvan palvelun turvin.
- Omaishoitajien tukeminen vaikeissa hoitotilanteissa
- Yksikön toimintaa testataan vuonna 2023 itäisen Eloisan alueella, eli Sosterin harvaan asutuilla seuduilla. Rekrytoinnit käynnissä.



Asiakaslähtöinen palvelu

Viestintä

Hankkeessa rakennetaan ikääntyneiden palveluiden viestintää tukeva malli

Tarkoituksena on tehdä työtä ja palveluita näkyväksi viestinnän keinoin

Asiakkaat ja työntekijät keskiössä.

Etuina:

- Työn veto- ja pitovoima kasvaa -> vaikuttaa henkilöstön riittävyyteen
- Asiakkaat ja omaiset saavat ajantasaista ja luotettavaa tietoa palveluista
- Toivotaan lisäävän myös asiakkaiden palautteiden määrää

Keväällä julkaistaan tiedotelehti ikääntyneiden palveluista + esitteitä gerontologisesta sosiaalityöstä



Omavalvonta osaksi päivittäistä työtä

Omavalvonta on palveluntuottajan työkalu, jonka avulla kehitetään ja seurataan palvelujen laatua ja asiakasturvallisuutta

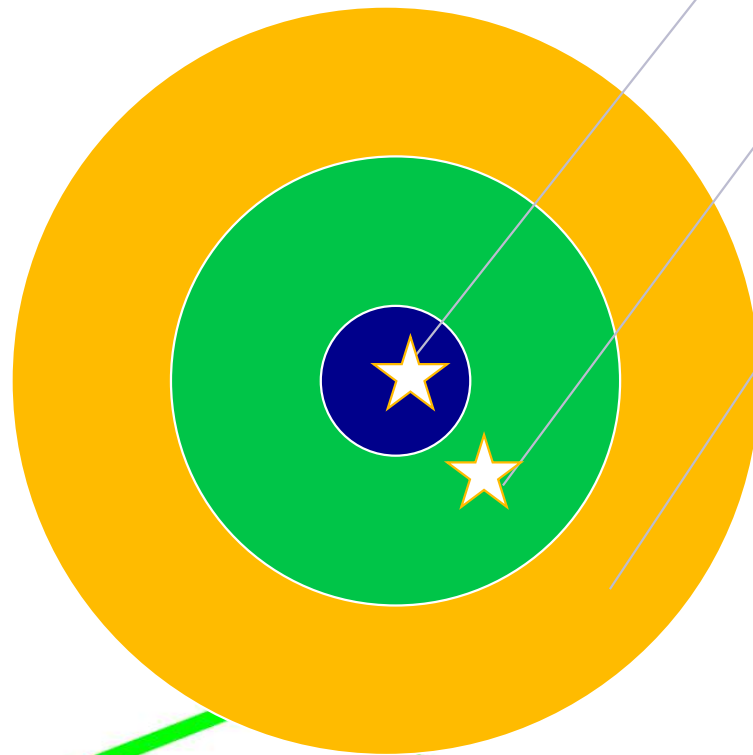
Hankkeessa kehitetään yhtenäinen omavalvontasuunnitelmapohja ja vuosikello omavalvonnan toteuttamisen tueksi ja tuetaan yksiköitä vuosikellon käyttöönotossa.

Omavalvontaa on toteutettu jo nyt (lakisääteinen velvollisuus), mutta tavoitteena on yhä järjestelmällisempi toimintapa, jolla varmistetaan palvelun laatua ja vaikuttavuutta.

-> LAATUTYÖ OSAKSI ARKEA



Omavalvonnan eri tasot



Työntekijän henkilökohtainen omavalvonta

Laadun- ja riskienhallinta omassa työssä

Yksikkökohtainen omavalvonta

Omavalvontasuunnitelma

Järjestämisvastuussa olevan HVA:n omavalvonta

Omavalvontaohjelma

Viranomaisvalvonta: Valtion valvontaviranomaisten toteuttamaa laillisuusvalvontaa ja valvontaan liittyvä ohjausta

OMAVALVONTA- SUUNNITELMIEN TOIMEENPANOON TUKI

Tulevaisuus kotona -hankkeen
osatavoite:

**III: Kotihoidon laadun ja
vaikuttavuuden kehittäminen
koko hyvinvointialueella**

1. Uudistetaan dokumentaatiota: Laaditaan yhtenäinen, visuaalinen omavalvontasuunnitelmapohja (Valviran uusi mallipohja), toimintaohjeiden yhtenäistäminen
 2. Laaditaan omavalvonnan vuosikello
 3. Järjestetään omavalvonnan toimeenpanon koulutus/työpajasarja (noin 10 tilaisuutta) materiaaleineen kotihoidon esimiehille
 - Sisällöt omavalvontasuunnitelman otsikkojen mukaisesti
 - Tuloksena työkirja omavalvontasuunnitelmien toimeenpanon tueksi esimiehille ja tiimeille.
 - Läpileikkaavana teemana valmentava johtajuus sekä osallistava tiedolla johtaminen
- viedään samalla käytäntöön yhtenäisiä toimintamalleja/käytäntöjä koko hyvinvointialueen kotihoitoon

Yksikkökohtainen omavalvontasuunnitelma

- On päivittäistä työtä aidosti ohjaava kehittämisen ja laadun hallinnan työväline
- On julkinen asiakirja, johon kirjataan kaikki keskeiset toimenpiteet, joilla valvotaan yksikön toimintaa, henkilökunnan toimintaa sekä palvelujen laatua. **Ymmärrettävyys?**
- Yksikkökohtaisissa omavalvontasuunnitelmissa huomioidaan yhteiset arvot, tavoitteet ja toimintaperiaatteet; mitä tarkoittaa käytännössä, miten toteutetaan?
- Omavalvonnan dokumentaatio muodostuu kaikista niistä toimintaohjeista, joita laaditaan yhtenäisten käytäntöjen toteuttamiseksi – toimintaohjeiden ajantasaisuudesta huolehdittava

1 PALVELUNTUOTTAJAA KOSKEVAT TIEDOT
2 TOIMINTA-AJATUS, ARVOT JA TOIMINTAPERIAATTEET
3 RISKIENHALLINTA
4 OMAVALVONTASUUNNITELMAN LAATIMINEN
5 ASIAKKAAN ASEMA JA OIKEUDET
6 PALVELUN SISÄLLÖN OMAVALVONTA
7 ASIAKASTURVALLISUUS
8 ASIAKAS- JA POTILASTIETOJEN KÄSITTELY JA KIRJAAMINEN
9 YHTEENVETO KEHITTÄMISSUUNNITELMASTA
10 OMAVALVONTASUUNNITELMAN SEURANTA

Onnistunut omavalvonta

Toteutuu eri tasoilla

- Edellyttää, että jokainen vastuhenkilö ja työntekijä ymmärtää oman ja työyksikkönsä roolin toiminnan laadulle, asiakasturvallisuudelle ja henkilöstön hyvinvoinnille asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa ja toimii sen mukaisesti

**TEHDÄÄN, MITÄ
LUVATAAN!**

Varmistaa:

- toiminnan laadun ja asiakasturvallisuuden
- henkilöstön hyvinvoinnin

Vahvistaa:

- Asiakkaan asemaa ja oikeuksia
- Organisaation myönteistä julkisuuskuvaa turvallisten ja laadukkaiden palveluiden tarjoajana sekä hyvänä työnantajana

Ikäihmisten osallistaminen

Hankkeessa on tehty paljon jalkautuvaa työtä, tähän mennessä keskusteltu n. 200 etelä-savolaisen ikäihmisen kanssa.

Palautteita ja ajatuksia hyödynnetään hankkeen kehittämistyössä sekä viedään eteenpäin

- Ikäihmisten palveluiden johdolle
- Eri palvelualueille, esimerkiksi asiakasohjaukseen, vapaaehtoistyön koordinaattorille tai kotihoitoon
- Teille Vanhusneuvostoon.



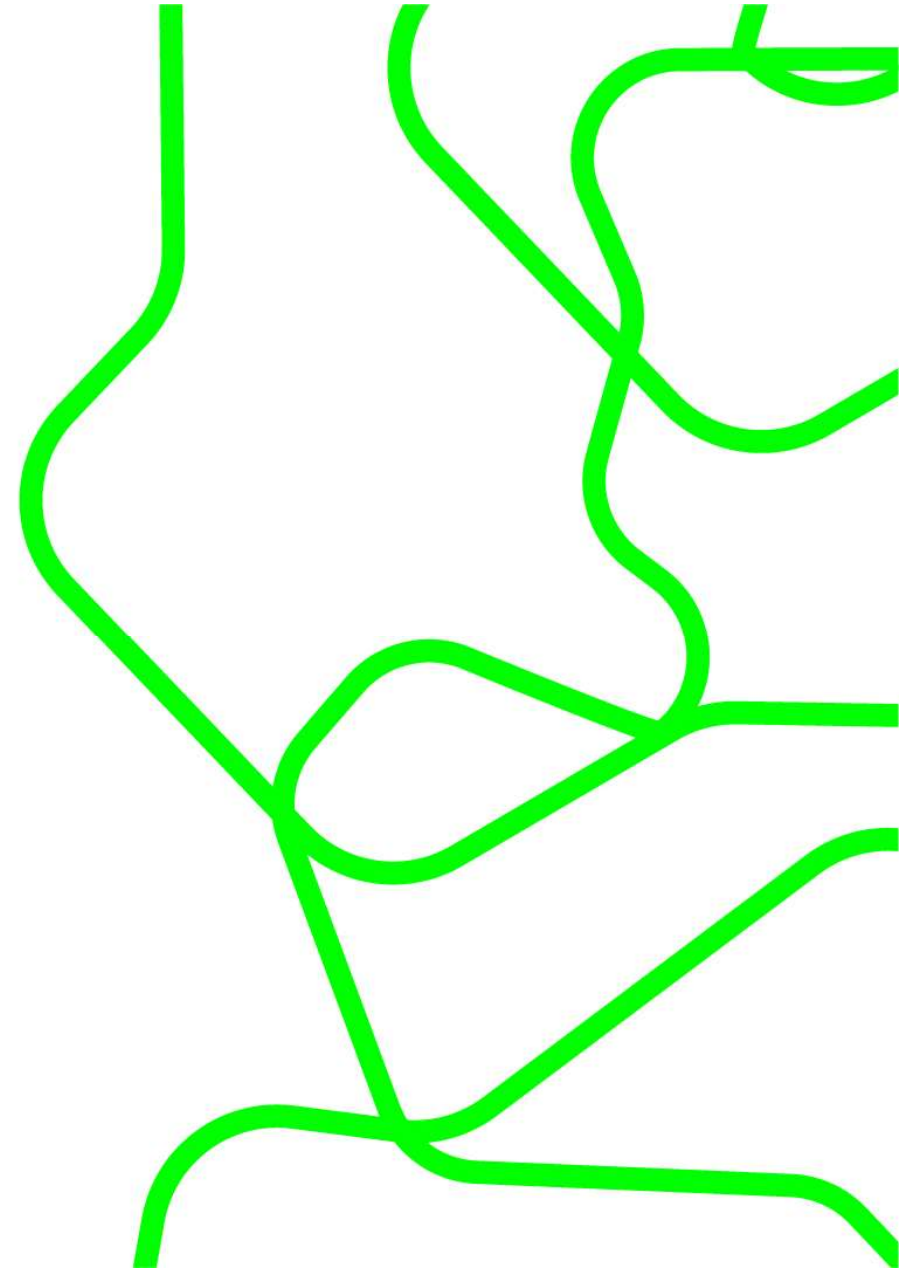
Kyselyt ikäihmisille

Koonti vuodelta 2022

Asiakaskyselyä on tehty ikääntyneille erilaisissa julkisissa tilaisuuksissa Etelä-Savon hyvinvointialueella vuonna 2022.

- Vastauksia yhteensä 79.
- Asiakaskyselyllä haluttiin saada selville tietoa ikääntyneiden asumisesta, mahdollisista käytössä olevista palveluista sekä saada palautetta ja kehittämistarpeita.
- Vastauksia on käsitelty niin, ettei yksittäinen vastaaja ole tunnistettavissa, kun kyselyn tuloksia esitetään.
- Vastauksia hyödynnetään Tulevaisuus kotona -hankkeen ja iäkkäiden kotona asumista tukevien palveluiden kehittämistyössä

Palautepuhelin Turinaluurin kautta saatua palautetta on kerätty vuoden 2022 aikana.



Asiakas/ammattilaiskontaktit ja kyselyyn vastanneiden määrä

Kansalaistori, Savonlinna

- Vastauksia kyselyyn 6
- Asiakas/ammattilaiskontakteja 32

Ikääntyneiden messut, Mäntyharju

- Vastauksia kyselyyn 36
- Asiakas/ammattilaiskontakteja 70

Hyvinvointimessut, Savonlinna

- Vastauksia kyselyyn 5
- Asiakas/ammattilaiskontakteja 66

Seniorimessut, Hirvensalmi

- Vastauksia kyselyyn 21
- Asiakas/ammattilaiskontakteja 34

Vinkkivarikko, Pieksämäki

- Vastauksia kyselyyn 11
- Asiakas/ammattilaiskontakteja 24

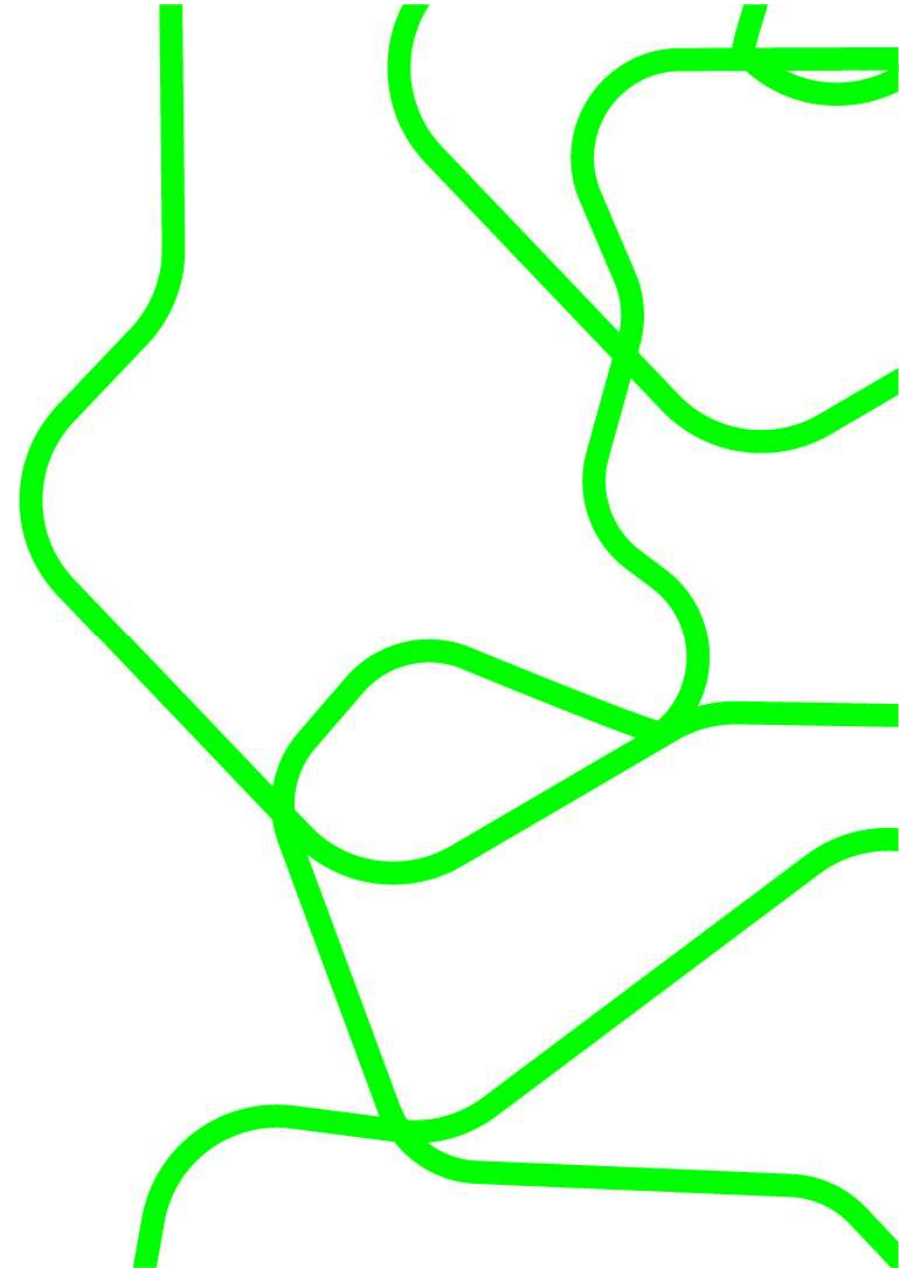
Asuminen

- Asuinalue oli vastauksissa monipuolista. Taajamasta 30%, haja-asutusalueelta/maaseudulta 27% ja kaupungin tai kunnan keskustasta 33%. 1% ei kertonut asuinaluetta. Vastaajista yksin asui 42 % ja jonkun kanssa 58%
- **Vastaajista haluaisi asua lähempänä muita ikäihmisiä/palveluita 53 %.**
- Osalla vastaajista ei ollut vielä mitään palveluita käytössä.
- Käytössä olevia palveluita olivat:
 - Tilapäinen kotihoito
 - Tukipalvelut
 - Setlementti
 - Päivätoiminta
 - Omaishoito
 - Erilaiset vapaaehtoiset kerhot, jumpat
 - Vammaispalvelut
- **Asumisen koki turvalliseksi 90% vastaajista.**
 - Osalla oli puoliso tai omaishoitaja kotona turvana tai omainen asuu lähellä. Esiin nousi kuitenkin myös se, että osalla omaiset ovat kaukana.
 - Rappuset koettiin haasteellisiksi, hissille olisi tarvetta.
 - Osa koki oman kunnan ja terveyden tilan vielä niin hyväksi, että pärjää toistaiseksi

Avun tarve ja vointi

- Apua vastaajat tarvitsisivat näihin asioihin:
 - Siivoaminen
 - Tietotekniikka
 - Joku kävisi tarkastamassa vointia
 - Raskaat pihatyöt
 - Pukeutuminen
 - Tietopaketti vanhuspalveluista
 - Lomatuki
 - Tilapäisiin sairauksiin tai neuvoja hankaliin tilanteisiin
 - Porrashissi
 - Vuositarkastusta kaipaavat terveydenhuollosta
 - Ikääntymiseen liittyviä luentoja
 - Tukea omaishoitajuuteen

- **Voinnin arvioinnissa keskiarvoksi tuli 7,5**
(asteikko 1-10, 1=heikko, 10=erinomainen)



Turinaluurin palautteissa esille nousseita asioita ja ideoita:

- **Yksinäisyys**, juttuseuran puute
- Tarve yhteisölliselle asumiselle ja toiminnalle
- Läheisten ja tuttavien tuki tärkeää
- Ikäystävälliset asumisratkaisut, hissit, rampit
- Tarvitaan lisää **tietoa palveluista ja tapahtumista**
- Lähipalveluiden turvaaminen
- Lääkäriin pääsy haasteellista
- Jumpparyhmiä, matkoja, retkiä, tanssia, toimintaryhmiä toivotaan (myös syrjäseuduille)
- Ikäihmisiä toivottiin mukaan järjestötoimintaan, järjestöyhteistyö
- Nettiasiointi: ei välttämättä laitteita tai osaamista
- Rahan riittäminen palveluihin huolettaa
- Tukea kulkemiseen

”Esim. kiertävä virike/liikuntatyöntekijä. Pikkubussi/tilataksi joka kuljettaisi esim. setlementin ryhmään.”

”Järjestötoimintaan saatava lisää ikäihmisiä, varsinkin miehiä - tekee hyvää myös vapaaehtoiselle itselleen.”

Hankehenkilöstö



Susanna Lempiäinen

Hankepäällikkö,
omavalvonta

040 359 7097



Anne Partti

Työhyvinvointi ja perehdytys

040 359 7069



Tiina Mustonen

Gerontologinen sosiaalityö

040 359 9160



Katja Toivainen

Digitaalinen osaaminen ja
perehdytys

040 359 9426



Marjut Kolehmainen

Monialainen ja moniammatillinen
liikkuva yksikkö

040 359 9003



Pia Martikainen

Viestintä ja hankesihteeri

040 359 7937

1.1.2023 alkaen uusi koordinaattori kotihoidon henkilöstöresurssien hallinnan kokonaisuuteen: JENNI PALO

Hankkeen vastuhenkilö: Sanna Luokkamäki, IKÄÄNTYNEIDEN PALVELUIDEN PALVELUALUEJOHTAJA

Kiitos mielenkiinnostanne!

Susanna.lempiainen@etelasavonha.fi

040 359 7097

Etelä-Savon
hyvinvointialue

